

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

83 Diuitum (Gelt oder reich narren) Nole. Magnificare diuites [et] diuitias:
paruifacere paup[er]tatem [et] pauperes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

Diuitum

Pet laudes hoim adipiscant. Ad pdam ascendisti. Gen. xlix. Fingunt se longius ire/desiderates audire/Mane nobiscu: z retrocedut instar arctis: no vt fugiam/sed vt fortius pcutiant.

Sexta nola est: ascendere p acediam/instar testudinis: q cum p longum tempus tarde tamen arborē ascen terit/ad frigidū puulū ventū decidit: Sic qdam ad arborē penitentie/tarde sez vir vsq finem quas dragesime ascēdunt: q tamen mox ad ventū frigidū tentatōis frigidū serpenti: q locū in aqlone quesuit/ z statu suo rigido infecit: pstrunguntur z corde coagulato recidunt in priora peccata. Animalia ibat et reuertebantur.

Septima nola est: ascendere p falsitatem instar colubri. Miramur aliquā vñ sit q in altū statū ille puenerit/ad tantū p̄ti aut p̄ncipis familiaritate. Sed nihil mirandū: p fraudē/vias tortuosas/instar colubri/cu^o via nescit in petra. Ita qz p cocleā ascēdūt illi. ij. Reg. vj. Ascēdūt ad modū sagitte nō bñ pennate/vadēs illicz illuc. Sic bi p ambages z pugnas/duplicitates/excusatōes z falsas coloratōes ad statū perueniūt. Ecce frēs mei nolas hoz stulkoz. Vere stulkoz/q p̄munt miserabilr z miserabilr in h̄ ascensu. **D** ambitio ambitientū crux: clamat b. Bern. Quanto satius erat in humilitate ingredi in pace z q̄ere/z inuenire reqem aie sue sub iugo dñi/z nō sub iugo diaboli supbia z ambitōe sudare z qdē frustra. Quotiens rogo tales nitētes nō psequunt̄ altos illos stat^o/sz moriunt̄ pusq̄ psequat̄. **D**, si aliquā (qd̄ tñ raro fit) psequunt̄/nō diu pseuerant/sed statim cogunt̄ p mortē recedere. **D**mittamus igit̄ hāc fatuitatē. Rogemus dñm.

Sabbato post Innocentii:

Stulkoz infinitus est numerus. Eccl. j. Euangelium.

Octogesimā tertia stulkoz turba est diuitū (Selt narrē/ob reich narrē) Neqz turbet te q̄ tertia z decimasēptima turba idē nomē habeāt cū hac turba: qz p̄tra vitū avaritie nō satis dici p̄t. Sicut z L. bryf. frequētissime p̄tra illud inuebit: q̄ oim sit maloz radix: vt ait Apl̄s. Vex possent he tres turme abinuicē distingui z diuersis noibz appellari: z in qlibet sp̄eal materia ē tradita. Sz nihil curo de h̄: etiā in p̄ntiaz aliā q̄ pus p̄tra diuitias curabo tradere materiā: videam^o q̄. Ecce nostri fatui sunt q̄ magnificiūt diuites z diuitias/z paruifaciūt paupes z paupertatē. Duabz q̄ nolis possunt dinosci.

Prima nola est: magnificare diuites z diuitias. Sūt q̄ p̄ferūt diuitias honoribz/honestati z p̄bitati zc. oiaqz intuitu diuitiaz faciūt z p̄mittūt vitia. Mira res q̄ tāti facis o stulte diuitias malas vtqz z pessimas/corpi z aie noctuas: q̄ ois mali sunt origo. Forsitan mibi nō credis. Audi Apl̄m: Radix oim maloz cupiditas: vtqz radix oim pec

Turba. LXXXIII XXVII

catorum pecunia est/ quā cupiūt diuites. Supbie. Vermis diuitiarum su
bia: ait Aug. oia hnt hme suū: lignū/case?/ vestis sic z diuitie. Eoz ei
hmis supbia (guot macht hmemas demütig) Auaritie. Diuitie auari
ciā gignūt: sic hydropic? qnto pl? aq bibit/ tāto magis fitit. Qui sunt
paupes/ liberaliores sunt: mor vbi diuites fuerint facti/ tenaces. Lu
xuria pariūt diuitie. Amāt plane meretrices nō paupes/ s; diuites: z q
dē hos q̄uis sint turpes/ amare se fingūt. Hoc gen? demonioz nō est?
cit nisi ieiunio. Inuidiā pariūt. Inuidēt diuites alijs diuitib;: sed et
Achab rex vineā Naboth paupis hie voluit z inuidit: qz ppinq̄ fuit
domui sue. Gulā. Diues epulabat q̄tidie splēdide. Si nō eēt tibi di
uitie/ nō posses satisfacere gule: die noctuq; ad libitū lurcādo. Irā: dñe
de? q̄t p̄tentōes/ ire/ lites z rixe ex diuitijs: ois dissentio inde p̄surgit.
Inde Laban discedere voluit ne pp̄ pasqua esset p̄tētio. Acediā. Ni
hil placet de diuitis/ cordi affecto diuitijs: ad terrā inclinati celum nō
aspiciūt: ad oia diuina pigri z aridi: denariū pot̄ q̄ deū videre appet
rūt (Me golt weder got.) Ecce h̄ ē qd magnificas/ qd tāta mala indu
cit: s; neq; finis ē. Nō em̄ mala solūmodo culpe/ s; etiā mala pene indu
cit h̄ z alibi. Cōsidera q̄so q̄t malis in aīa p̄mať diues ex diuitijs: solli
citus in acq̄rēdo/ timor in possidēdo/ dolor in amittēdo: est itaq; cor
diuitis semp in spinis pūgētib;. Qd z dñs notabilr exp̄ssit/ dū p̄para
uit diuitias spinis. S; miseri fatui pūctōem h̄az spinaz putāt esse de
licias. Job: Esse sub sentib; putāt delicias. Vidē Greg. ibidē. S; neq;
bis penis solū/ s; eternis p̄ment̄ alibi. Clamat diues: Crucior in hac
flāma. Ecce qd est q̄ magnificas diuitias: q̄ h̄ z alibi p̄mūt̄ cruciat̄
S; z regno celoz puāt z intrare impediūt. Facili? est camelū intrare p
foramen ac? / q̄z diuitē intrare in regnū celoz: ait dñs. Itaq; diuiti dñs:
Stulte in hac nocte reperēt aiām tuā. S; fortasse sunt q̄ paz curāt
de pctis z penis futuris aīe: mō h̄ in tpali z corpali pace vixerint. Ad
h̄ diuitias pficias esse putāt/ s; falso. Nā diuites minime tuti sunt: eis
em̄ vbiq; tendunt laq̄i a furib; / raptorib; z calūniatorib;. S; z scipos
p acq̄rēdis diuitijs in picula exponūt corpis: p magnos labores eq̄tā
do/ rundo/ nauigādo/ male comedēdo. Itē in frigore/ calore zc. Ulex ē
illud: diuitie p̄seruate in malū dñi sui. Nouit h̄ diues ille apud Pōgiz
um: de q̄ z s. xx. y. quē calūniose incusauit p̄nceps dicēs: qz p̄mied?
ess; pp̄ scelera. Rūdit se nihil demeruisse/ neq; p̄sciaz se h̄re de culpa ta
li. Rūdit p̄nceps: qz teneret apud se hostes suos. Intelligēs diues q̄p
pter aux apud se h̄ns hec fingerent/ rūdit: vere sic est dñe: ego vobis
tradā hostes illos. Veniāt mecū satellites v̄ri: q̄b; oñdit arcā dicens:
Hi sunt hostes dñi q̄s apd me habui: ite z offerre eos dño: z sic placa
tus est. Ecce q̄ bone sunt diuitie/ pp̄ q̄s laudas diuites z diuitias ma
gnifacis: hamū laudas/ laq̄um z febrē. Quid em̄ aliud sunt diuitie q̄s
dicunt h̄re diuites/ q̄z muscipule a q̄b; pot̄ habēt q̄z ipi habeāt? Sic
ff y

Diuitum

avis habet laqum z piscis hamu/z bo febre:cu ptra laqum habet aue
hamus piscē/febris teneat hoiez/z murē muscipula: sic auaz pecunia
S Sed honorati sunt nimis diuites. Sz z ad maximā ignominia mul
ros pducerūt diuitie/q suspensi/in exiliū missi/a dignitatibz fuerūt de
positi: z in maximas detruisti miserias/vsurarij/furces appellati. Quid
multa: aut tu fatu? aut Paul?. Paul? ei vilificat diuitias appellās eas
stercoza: Dia reputauit vt stercoza/vt Ebriū lucrifacerē: tu vō magni
ficas. Sz Paul? nō ē fatu?: qz in tertio celo fact? est sapiēs: tu ḡ fatu?
Secūda nola ē: parūfacere paupertatē z paupes. Magna in p̄mis
hec stulticia puifacere qd magnificat sūma sapia dñs n̄r. Iesus cb̄s z
discipuli ei? seq̄ces paupertatis studiosissimi cultores: q cū essz diues rex
regū z dñs dñantiū/fact? ē paup in natiuitate/vita z morte. Sz z sapi
entes bui? mūdi Diogenes/Socrates z alij multi itidē fecerūt: z v̄bis
p̄comia paupertatis ptulerūt. Clamat yn? ex gētibz Lucan?: D mune
ra nondū intellecta deū pauptas angustiqz lares. Munera vtiqz p̄cio
sissima: z qdē iā post Ebriū aduētū intellecta. Preciosissimū inqz mun?
ē pauptas volūtaria: lapis z gēma p̄ciosissima letif cās/asscurās z qe/
tās: qd nisi fatu? hāc gēma puifaceret. Est pauptas hec leta: sepe em̄
(ait Sen.) paup fidelis? ridet: nulli ei in alto sollicitudo ē. Nota fidelis?
etiā em̄ etiā diuites aliqñ rideāt z hi q felices vocant: est tñ hec nō vā s;
ficta hilaritas z ḡuis tristitia: eo qdē ḡuioz: qz interdū nō h palā cē mi
seros/s; inter erūnas cor ipm credētes necē ē agere felicē. Multa legū
tur ad h̄ exēpla de fratre in frigore sub matta letate zc. Est deinde pau
ptas secūra. Magna nimiz securitas ē cordis nihil p̄cupiscētie h̄e se
cularis: ait Grego. Et cur ita: qz nihil hz p̄imescere. Nā q nihil habet
in mūdo qd diligit: nihil ē in mūdo qd p̄imescat: pauptas bonū est si
ne calūnia (das niemā ansprich) p cā nō mouēt lites: nō timer fures/
nō aeris passiones. Seq̄t ex his tertia v̄rus q ē qeta: siqdē fm Sen.
q̄tissime vincerēt hoies: si hec duo p̄noia tollerent mcū z tuū. I nunc
z p̄temne paupertatē p̄ciosissimā hāc gēma paupertatis z eū h̄ntes. Et vt
tibi in summa bui? p̄ciose margarite v̄tutes pmā accipe. Ipa ē oiz vi
tiorz p̄mp̄trix/sic ei? v̄ria cupiditas inuētrix z auctrix. Ipa x̄mē dis
nitū supbiā occidit: ipa duas filias sanguisuge infernal' q sp clamat af
fer affer suffocat. s. gulā z luxuriā: z sic de alijs vitijs. Testis ē Prouer.
X xxx. Pauptas medicinalis est. Ipa est oim bonoz origo: z vt taccā de
origine z p̄seruatōe romani regni: qd a paupibz pastoribz inceptū est:
z in paupertatē q̄diu fuit optime p̄seruatū/p diuitias deuastatū. De re
gno cb̄ianoz audi/qd eius fuerit initiū z fundamētū cb̄iane religio
nis. Namiz pauptas in doctrina religionis n̄re in p̄ncipio ait dñs. Be
ati paupes spū. i. volūtarie. Porro qd grad? ad p̄fectōez illi? religiois?
pauptas. Si vis p̄fect? esse/ vade z v̄de oia q habes z da paupibz. Tā
dem ipa necdū fundamētū z grad? ad p̄fectōem religionis cb̄iane: sed

etiā mater nutritrix et custos religionis factitiae: quā cōm religionē ingrediūtur / voto se ad paupertatē astringāt necesse ē. Ecōtrario at̄ abūdātia religionē destruit: sic in sū. Lugd. dedicit. Nō ē p̄tēnēda ē paupertas / neq; paupes: q̄ tot bona nobis p̄stat. Adde q̄ paupertas oēs ingredien- tes in mūdū istū excipit: s; postea a multis eijcit de possessione sua sine culpa. Sed qd̄: In exitu de mūdō isto itez recuperat eos. Job: Nud⁹ egressus sum de vētre matris mee: nud⁹ reuertar illuc. Nos miseri faci- mus nos monstz et camelū: in initio parui sum⁹ qz paupes: silt in exitu in fine. s. eriles: qz etiā paupes erimus. In medio at̄ p̄ totā vitā q̄ vi- uim⁹ facim⁹ nobis gybbū vt camel⁹ h; p̄ diuitias. Noli ē p̄tēnere: tā- tū bonum. Rogemus dñm.

Dñica Reminiscere. Festo bti Matthie apli:

Stultoz in. zc. Euāg. de tpe qz Matthias differē in crastinū.

O Etogesima quarta turba stultoz est recidiuantiū (Fall nar- ren) Qui in bono p̄posito existētes recidūt in pctā: dissiles vtiq; Ebananee euāgelice p̄seuerāti in orādo: et ideo sanita- tē filie p̄sequuta est. In p̄mis at̄ dicā de nolīs q̄b; dinoscit p̄nt̄ hi fatui. Scōdo de causis recidui. Tertio de remedjs q̄ recidui.

Primo q̄ris: q̄b; nolīs dinoscunt̄: Rōdeo q̄nq;.

Prima est: reciduiare in pueritia. In pctis maculati et curui p̄cipi- mur in vtero matris in originali pctō: et in signū hui⁹ curui nascimur: s; in baptismo abluimur a macula: et i celū erigimur. S; heu qdā mor- in p̄ucto vsus rōis e in biuio Pitagorico p̄stituti relabūt in trā dei: pu- eri q̄ p̄mitias nō deo: s; diabolo p̄secrāt. Hi plerūq; male educāt a pa- rētib; Dic ex. j. ij. et Antif. de p̄ucto illo i q̄ tenēt se et sua i deū ordiare.

Secūda nola est: reciduiare in senectute. Sūt q̄ multis annis in iu- uētute bñ viuūt: cetex vbi deuētū fuerit in senectā: recidūt in pctā: sic v- gines depēdētē: et alij qdē. Hoc ē qd̄ vulgo dī latine / Angelic⁹ iuue- nis sembo sathanizat in annis. Et vulgari nfo: Qui manibus suis ab- auicula iuuenes cauēt: eādē senes circūferre habebūt. Atm̄ puerbium istud siue vsus p̄dicit⁹ fm̄ Bersonē ē pueriuus.

Tertia nola est: reciduiare in morte. Hoc piculosissimū / immo p̄ni- ciosissimū: qz nulla reuersio inde est. Lignū em̄ vbi ceciderit ad austrū vel adlonē: ibi manet: ait scriptura: extra em̄ locū meriti p̄stituuntur. Operamini dum lucē habetis.

Quarta nola est: reciduiare fictē. Sunt qui fictē surgūt / p̄fitentes / cōcāntes: et alia ch̄iane religionis opa faciētes: s; fictē sine bono p̄posi- to desistēdi a pctis. Cetex post pascha publice redeūt in ea q̄ fictē relis- q̄rūt. Hi vident̄ reciduiare: cū tm̄ in rei v̄itate nō reciduiēt: s; manent quales fuerūt. Ecce quartā nolam.

Quinta nola est: reciduiare q̄tidie. Quattuor sunt fm̄ Helinādum.